

Diakonia.sk

Časopis Evanjelickej diakonie ECA V na Slovensku

01-02/2010 Ročník V.

Služba lásky

Otec, matka, brat, sestra... Jednoducho: Rodina. Pokrvne spojení ľudí. Spoločenstvo, ktoré žije vo vzájomnej láske a v porozumení.

A čo tak iný význam slova: sestra ?

Zdravotná sestra... zamestnankyňa nemocnice, ktorá pomáha liečiť chorých, poskytuje pacientom ošetrovateľskú starostlivosť.

Duchovná sestra...

Sesterstvo je „ženský“ variant slova bratstvo. Označuje prepojenosť ľudí, puto, kde jeden človek pomáha tomu druhému. Stojí pri ňom v dobrom i v zlom. Je preňho oporou, podá mu pomocnú ruku, keď to ten druhý potrebuje. Pohladí, uteší, usmerní ... Aj keď niekedy aj pohaní, skritizuje, rozplače... No vždy to robí v mene lásky k nám. Alebo aspoň vo väčšine prípadov. Veď ako sa hovorí: Rodinu a teda ani sestru si sami nevyberáme.

A diakonické sesterstvo?

Sesterstvo čisté, obetavé, humánne, bezhraničné, Božie...

Diakonická sestra slúži každému bez rozdielu veku, pohlavia, sociálneho postavenia. Pomáha bezvládnym a slabým, mladým a starým, chorým na tele i na duši. Diakonická sestra v mene Ježiša slúži ľuďom, ktorí jej pomoc potrebujú. Diakonická sestra nečaká na honorár. Pre ňu je práca poslanie, nie povolanie. Poslanie v mene Pána Ježiša. Životné poslanie, ktoré je službou.

Diakonické sesterstvo je SLUŽBA. Aká? SLUŽBA LÁSKY. Akej lásky? BOŽEJ LÁSKY...

Aj Vy máte niekedy pocit, že by ste ocenili spoločnosť diakonickej sestry? Človeka, ktorý by Vám daroval aspoň trošičku tej Božej lásky? Ak áno, tak verím, že časopis našej Evanjelickej diakonie Vám práve na stránkach aktuálneho čísla prinesie informácie o diakonickom sesterstve, jeho histórii, formách, či už prostredníctvom článku pána riaditeľa, alebo rozhovorov a reminiscencií diakonís / diakonických sestier /. Toto číslo otvára otázky o možnostiach obnoviť diakonické sesterstvo po dlhšej prestávke u nás na Slovensku.

Časopis prináša informácie o projektoch a aktivitách Evanjelickej diakonie v poslednom období, ako aj o činnosti jednotlivých stredísk Evanjelickej diakonie (v ďalšom SED). V obsahu čísla nájdete aj správy z konferencií a stretnutí.

Nech aj náš časopis prinesie Božiu lásku medzi Vás...

Jana Gasperová
PR manager

Obsah

Služba lásky	2
Diakonia bez diakonís?	3
Choď a rob podobne!	4
Rozhovor so sestričkou	
Vierkou Faškovou - diakonisou	5
Moje stretnutie s diakonisami	7
Reminiscencie - diakonisa Barbora Plesková	8
Postavenie ženy farárky	
v starostlivosti o chorých a zomierajúcich	10

AKTIVITY ÚSTREDIA EVANJELICKEJ DIAKONIE

Evanjelickej diakonie a aktuálna sociálna politika	11
Sociálna exklúzia v strednej a východnej	
Európe - Výzvy pre diakoniou a občiansku spoločnosť	12
Vzdelávanie a tréningy	
v oblasti diakonie a sociálnych služieb	13
KROK	14
Pôstny stôl	15
Spoznávame krajiny	15
Stretnutie vzdelávacieho programu	
v rámci Detskej paliatívnej starostlivosti	16
Výročné stretnutie Platformy	
mimovládnych rozvojových organizácií	16
Stretnutia s nemeckými partnermi	17
Medzinárodná konferencia	
paliatívnej a hospicovej starostlivosti	17
EVA 2010	18

ZO ŽIVOTA STREDÍSK EVANJELICKEJ DIAKONIE

Banská Bystrica - Život v rodine.	19
EŠZŠI - Zmysel života našich detí	19
Hontianske Moravce - Deň Matiek	20
Horné Saliby - Mama	20
Košeca - Blok „C“ strediska ED v Košeci	
dostavaný a posvätený	21
Kšinná - Fašiangová pochôdzka	22
Púchov - Náš Pán všetky deti ľúbi	22
Sučany - Skúsme to spoločne	23
Svetlo - Dobrosrdečné aktivity	23
Trnava - Stretnutie „U Priateľov“ v čajovni	24
Veľký Slavkov - Organizované projekty	24
Vranov nad Topľou - Šikovné a ochotné ruky	26
Pozvánka	27
Avízo	27

Diakonia bez diakonís?

Pôvodný rozvoj diakonie na Slovensku začal v troch centrách. Ich štruktúry pozostávali z materského domova a zariadení, v ktorých boli poskytované sociálne (diakonické) služby. Prvý Materský domov vznikol v Bratislave (zriadil ho miestny nemecký cirkevný zbor), druhý vznikol v Starej Turej v rámci aktivít ev. a. v. vnútornomisijného spolku Modrý kríž, neskôr vedený spolkom *Vieroslava* a tretí v Liptovskom sv. Mikuláši, zriadený spolkom *Dobrodej*. Materský domov tvorili: predstavená sestra, duchovný správca, sestry diakonisy a ich kandidátky. Cieľom materského domova bolo vychovávať diakonisy pre službu lásky na základe učenia Pána Ježiša. Diakonisy a kandidátky (sesterstvo) nažívali ako rodina vo vzájomnom porozumení a láske. Počas kandidačného obdobia sa sestry pripravovali na službu v odbornej, ako aj v biblickej oblasti.

V tridsiatych rokoch 20. storočia bola v slovenskej Evanjelickej a. v. cirkvi založená celocirkevná diakonická organizácia, pod názvom Spolok slovenskej evanjelickej diakonie (SSED). Spolok šíril myšlienky diakonie, získaval členstvo a hmotné prostriedky pre rozvoj diakonie, zabezpečoval výber a výchovu diakonického personálu a vydával časopis *Služba lásky*.

Politickým, cirkevným, ako aj spoločenským vývojom v Československu v období počas a po II. svetovej vojne došlo ku začleneniu bratislavského a staroturanského centra do SSED. Žiaľ, po nástupe komunizmu došlo k postupnej likvidácii činnosti slovenskej diakonie na niekoľko desaťročí. Najväčšou škodou na SSED nebolo odobratie majetku, ale rozbitie fungujúcej štruktúry Diakonie, zvlášť vnútorného základu, postaveného na materských domovoch a systéme výberu a výchovy diakonís.

Preto po obnove činnosti Evanjelickej diakonie nebolo na čo nadviazať. Okrem toho, že žijúce sestry – diakonisy boli už v dôchodkovom veku a poznačené asi 40 ročným fyzickým i psychickým terorom, aj v spoločnosti nastali zásadné zmeny. Medzi mládežou pokročila sekularizácia, ktorá sa prejavila hlavne vo forme prejavu viery. Niežeby mladí ľudia

nepotrebovali duchovný život, ale odvykli si od vonkajších foriem jeho prejavu. Zvlášť, keď niekoľko generácií žilo v predstave, že štát je tu na to, aby sa postaral o zabezpečenie sociálnych potrieb občanov. A štát to nerobil kvalitne a okrem toho túto „službu“ politicky zneužíval. Hoci s podporou Evanjelickej diakonie vznikla v deväťdesiatych rokoch evanjelická trieda Zdravotnej školy v Bratislave, ktorá mala byť základom diakonického personálu ED, nepodarilo sa z rôznych príčin (chýbalo spoločné pracovisko, bývanie, ...) projekt dotiahnuť do zdarného konca.

Táto diskontinuita spôsobila po obnovení činnosti Diakonie zmeny v jej štruktúre. Diakonický personál sa transformoval na štandardnú formu zamestnancov sociálnej organizácie. Treba však konštatovať, že tak sa diakonia vyvíja aj vo väčšine ostatných európskych krajín, ba aj v tých, kde nedošlo ku prerušeniu jej činnosti.

V tomto čísle nášho časopisu by sme sa chceli zamyslieť, aká bola predošlá štruktúra diakonických organizácií, či je prípadný návrat k pôvodnej štruktúre reálny a či by bol pre ňu prospechom. Budeme radi, keby Ste sa milí naši čitatelia, vyjadrili aspoň k niektorým našim otázkam:

- Je reálny návrat ku predošlej forme (materský domov, diakonisy v rovnošate)?
- Bol by užitočný spoločný život sestier a ich spoločná služba (aj bez rovnošaty), prípadne spoločenstvo – sesterstvo, z ktorých by niektoré mohli mať prípadne aj vlastnú rodinu?
- Viete si predstaviť Diakoniu aj bez diakonís tak, ako ju poznáme v Čechách, či na Slovensku?

Na priblíženie obrazu našich diakonís vám predstavíme poslednú diakonisu zo Starej Turej – s. Borku Pleskovú v reminiscencii našej kolegyne s. Zuzky Trúsikovej a s. Vierku Faškovú, ktorá žije na odpočinku v Lipt. Sv. Mikuláši, v čerstvom rozhovore s kolegyňou s. Zuzanou Kolárovskou.

Ján P. Huba
riaditeľ ED

Chod' a rob podobne! (L 10, 25 - 37)

Pod diakoniou rozumieme službu lásky k blížnym v duchu evanjelia Ježiša Krista. On nám súc Pán pánov a Král' kráľov „vzal na seba podobu služobníka.“ (F 2,7). A o sebe prehlásil: „Syn človeka neprišiel, aby Jemu slúžili, ale aby On slúžil a dal život ako výkupné za mnohých“ (Mk 10, 45).

Pán Ježiš pri jednom rozhovore so zákonníkom povedal na tému služby blížnemu známe podobenstvo o milosrdnom Samaritánovi. V podobenstve predstavil 3 skupiny ľudí s rozdielnym postojom k blížnemu.

1. skupinu tvoria lotri. Na ceste z Jeruzalema do Jericha prepadli nevinného, bezbranného človeka, ktorého okradli, ozbýjali a zanechali polomŕtveho pri ceste. Lotri predstavujú krajiny negatívny – lotrovský prístup k blížnemu. K človeku neprístupujú ako k svojmu blížnemu, ale len ako k objektu, ktorý im prišiel do cesty a treba ho dokonale využiť, obrať aj o to posledné, čo má. Zanechávaním človeka zraneného na tele i na duši.

Lotri šarapatili nielen v dobe Ježišovho pozemského účinkovania, ale vo zvýšenej miere šarapatia aj dnes. Vo veľkom šarapatia v spoločnosti, ale tu a tam aj v najužšom kruhu svojej rodiny. Život a svet robia neistým, nebezpečným a napätým. Pán Ježiš v podobenstve dával lotrovský prístup k blížnemu na výstrahu.

2. skupinu v podobenstve tvoria kňaz a levíta. Vo vzťahu človeka k svojmu blížnemu mali byť príkladom, vzorom. Boli znalcami a hlásateľmi Božieho zákona. Veľmi dobre poznali prvé a najväčšie prikázanie o láske k Pánu Bohu a blížnemu. Ale nesprávali sa podľa neho. V kritickej situácii, keď ich blížnym bol celkom odkázaný na ich pomoc, nekonali. O kňazovi i levítovi sa v podobenstve výslovne hovorí, že videli na ceste ozbýjaného, polomŕtveho človeka, ale ho obišli. K človeku, ktorý je v krajnej núdzi, zachovali sa absurdne.

Podobenstvo zámerne nehovorí prečo sa tak zachovali. Lebo pre takéto čin, respektíve nečinnosť, niet ospravedlnenia.

Môžeme sa len domnievať, že sa obaja ponáhľali do chrámu na bohoslužbu a možno sa obávali kultického znečistenia.

Kto si zatvára oči pred človekom, ktorý je v krajnej núdzi, dopúšťa sa hriechu. Viera takého je vadná. A dostáva sa do sporu s Pánom Bohom, ktorý za

takéto počínanie berie človeka na zodpovednosť. Pán Ježiš v obraze posledného súdu (Mt 25, 31-46) takú vieru diskvalifikuje. Vinníkom na súde povie: „Odídite odo mňa, zlorečení do večného ohňa. Lebo hladný som bol a nedali ste mi jesť; bol som smädný, a nedali ste mi piť; prišiel som ako cudzinec, a neprijali ste ma; bol som nahý a nezaodeli ste ma; bol som nemocný z takýchto najmenších, mne ste neurobili.“

3. Správny postoj človeka k blížnemu ukazuje Pán Ježiš na konaní milosrdného Samaritána. Samaritán „pocestný“ – je na ceste, má povinnosti. Môžeme predpokladať, že má pred sebou dôležité jednanie. Ale keď sa na ceste stretne s človekom, ktorý sa nachádza v ohrození života a nutne potrebuje jeho pomoc, lebo bez nej zomrie, odkladá všetko stranou a koná. Robí to veľmi originálne. Je dojatý z ťažkého polohy zraneného, prenikne ho cit milosrdenstva a hneď sa ho ujíma. ošetruje a obväzuje jeho rany. Vyloží ho na svojho osla a dopraví pod prístrešie. Tam ho celý deň a celú noc opatruje na vlastné útraty. A potom dáva hostinskému zálohu na ďalšiu opateru a sľubujeme, že ak by to nestačilo, keď sa bude vracat' zaplatí mu všetky výlohy. To je unikátna, veľkolepá služba, ktorá lieči telo i dušu. To je obeť prinesená pre blížneho v duchu Ježiša Krista.

Keď Pán Ježiš vyrozprával zákonníkovi tento príbeh, obrátil sa na neho s otázkou: „Kto z týchto troch bol blížny tomu, ktorý padol lotrom do rúk?“ A zákonník Mu dal odpoveď, ktorá celkom jednoznačne vyznieva z podobenstva: „Ten, čo mu preukázal milosrdenstvo.“ Na to sa Ježiš obrátil na zákonníka s výzvou: „Chod' aj ty, a rob podobne!“ Bola to výzva k pokániu, k prehodeniu myslenia a postojov k životu. Je to zároveň výzva, ktorú adresuje aj nám.

Záverom možno povedať, že naša služba lásky k blížnym veľkou mierou podporuje zvestovateľskú a misijnú prácu. Najlepšie to môžeme vidieť na príklade: Keď stretne na ceste bezmocne ležiaci človeka, ktorý potrebuje pomoc a obídeme ho bez toho, že by sme mu pomohli, tak sme ako svedkovia Kristovi zlyhali. Keď mu neskôr budeme svedčiť, odvráti sa od nás. Ak sa však k nemu zachováme ako milosrdný Samaritán, otvorí pre naše svedectvo uši i srdce.

Miroslav Hvožd'ara, st.
ev.a.v. farár CZ Čáčov - Senica

Rozhovor so sestričkou Vierkou Faškovou - diakonisou

Dejiny diakonickej služby vo svete hovoria, že si túto službu nebolo možné predstaviť bez sestričiek - diakonís.

Aj keď sa Evanjelická diakonia ECAV po roku 1989 nevyvíjala týmto smerom, nezabúda na to, že sestričky - diakonisy nielen slúžili blížnym, ale ako spoločenstvo zažívali duchovné spoločenstvo, ktoré ich vzdelávalo v duchovnej oblasti a dávalo im sily a odvahy pre ďalší deň v neľahkej službe. O tom svedčí aj svedectvo sestričky - diakonisy Vierky Faškovej, ktorú sme navštívili 17. mája 2010 v jej byte. Žasli sme nad jej vitalitou a konštatovali sme, že je to jedinečný a výnimočný dar od Pána Boha.

(Spôsob vyjadrovania sestričky Vierky Faškovej bol maximálne dodržaný.)

Sestrička,

povedzte nám niečo o sebe.

No narodila som sa 16. októbra 1019 v Brezne. Bolo nás šesť súrodencov. Ja som mala ešte mladšieho brata. Všetci už zomreli.

V Brezne ste chodili do školy?

Tam som chodila do školy, na základnú a strednú. Stredná bola meštianka, trojročná a ešte ten kurz ako štvrtá. Zo štvrtej triedy by som mohla ísť do gymnázia. Ale nešla som. Chcela som byť učiteľka, ale som mala problémy s očami.

Čo bolo vašim silným impulzom

a kedy ste sa hlásili do sesterstva diakonís?

Moja mama nám zavčasu zomrela Mala som šesť rokov. Mňa si vzal strýko, otcov brat lebo oni mali len chlapca a chceli mať aj dievčatko. Mne veľmi chybovala veľká spoločnosť detí. Ale im potom Pán Boh požehnal dievčatko a to bola matka Petra Kresánka. Ja som potom u nich rástla. V tom čase sa začínala diakonia. Pán farár Madera šiel do Nemecka a pozeral, ako sa diakonia vyvíja. Odtiaľ z Breslavy (Vratislavy) doviedol ses. Máriu Kmeťovú, ktorá potom bola vedúca sirotinca, kým nezrušili siro-

tinec. Keď ochorela na mozgovú príhodu ju v Belušskej Slatine opatrili katolícke sestry.

Moja teta bola zakladajúca členka diakonie v 1933 roku a 1935 sa už otvorila diakonia. Pani Albíniová napísala letáčik v časopise Služba lásky pre dievčatá a vdovy do 35 r. Ja som ani neprezradila tete, že prišla taká pošta. Ja som sa prihlásila, ale ešte som nemala 18 r. Napísali mi, že nemôžem prísť. Ale potom ma pozvali. Keď som dostala pozvanie tak som sa tete priznala že som prijatá. Som sa veľmi tešila, že som bola prijatá

Kedy to bolo?

Ja som sa hlásila v r. 1937 na september.

Aká bola príprava?

Rok bol kandidačný čas, po roku sa sestry obliekali za pomocné sestry na päť rokov. A potom bola slávnostná vysviacka. Dostali sme krížik na retiazke.

Čo vás naplňalo v prípravnom období? Z čoho ste sa tešili?

Jednak z duchovnej prípravy. Vedúca sestra bola Matheidesová a ešte zo dve sestry Slovenky, čo boli v Bratislave v Materskom domove nemeckej cirkvi prišli nám pomáhať, lebo už v r. 1935 bola otvorená nemocnica v Liptovskom Mikuláši - Palúdzke. S predstavenou sestrou sme mali duchovné prípravy ráno a večer. Špeciálne biblické hodiny boli jedenkrát do týždňa s prof. náboženstva Neckárom. A ešte bola aj zdravotná príprava podľa dvojročného vzdelávania Štefánikovho ústavu. To sme urobili za jeden rok. Lekári boli veľmi ústretoví a zaniatení pre diakoniu.

Koľko vás bolo?

V mojom ročníku nás bolo deväť. Neprijali všetky, ktoré sa prihlásili. Prihliadali na duchovnú stránku, či bola adeptka skutočne duchovne zanietená, či chce skutočne slúžiť.

Ako vás prijímali?

Výboru diakonie nás predstavili, dávali nám určité otázky, a podľa toho prijímali. Muselo byť doporučené od pána farára. Mne ho dal pán farár Rázus. Ja som bola asi štvrtá generácia. Prijímali

dvakrát do roka. V septembri a v januári. Ses. Betka Mitanová prišla 1939.

Ako vyzeral váš deň?

Predstavená sestra sa s nami denne rozprávala o duchovnej oblasti. Aj farár chodil denne poradiť a potešiť ak niektorá zo sestier mala nejaké problémy. Cez deň sme mali dve hodiny voľna na duchovné vzdelávanie z Biblie.

Mali ste nejaké spoločné oblečenie?

Keď sme boli kandidátky sme mali čierne šaty a biele golieriky - slávnostné. Ako pomocné sestry sme dostali čepce bez výšivky (mriežky), ako vysvätené s výšivkou.

Mali ste nejakú prípravu k vysviacke?

Prípravu k vysviacke mali aj pomocné sestry. Mali sme spoločnú jedáleň kde sme sa stretávali aj pri duchovných vzdelávaníach. Raz v mesiaci sme mali pobožnosť na kolenách ako litánie.

Zmenilo sa niečo vo vašom osobnom živote po vysvätení?

Mala som radosť, že som už vysvätená. Boli sme štyri z deviatich. Ktorá sa necítila mohla odísť. Mohla sa vydať príp. opatrovať rodičov.

Čo vám dávalo, utužovalo sesterstvo?

V Materskom domove sme bývali spolu. Utužovali sa vzťahy ako s vlastnými sestrami.

Čo ste konkrétne robili keď ste boli už vysvätená?

Najprv som robila v Materskom domove. Predstavená sestra potrebovala pomoc. Hospodárstvo sa viedlo, všetko sa muselo zapisovať. Ale každá jedna, aj kandidátka aj sestra musela mať prax v nemocnici. Všetky sme ňou prešli a potom podľa určenia du

chovný správca a predstavená sestra nás zadelovali. Každá musela cítiť: Pán ma posielal, vybral mňa, tak choď ty, či sa cítiš alebo nie. Keď sme povedali, že sa necítíme na tú funkciu, tak povedali: neboj sa, Pán ti pomôže, len skús. Dakedy tie skúšky boli aj ťažké.

V r. 1937 sa otváral nový pavilón v nemocnici: infekčno - interný (predtým bol len pľúcny a chirurgia). Infekčný pacient vošiel cez jedny dvere a vyšiel cez druhé okúpaný a očistený. Vtedy to bolo dosť ťažké ošetrovanie. Pre týfusových pacientov sa chlórnanfenikol našiel až 1953 r. Tí pacienti museli 6 týždňov ležať, len čaj pili a polievka musela byť cedená, aby v nej nebolo nič. Potrebné bolo veľa prádla. Pri kúpeľkách boli stojany na sušenie, takže to bolo dobré vyriešené. Prali sme všetko v rukách, niektoré sa aj nainfikovali. Najčastejšie ochorenia boli týfus a šarlach u detí. Týfus boli hrozné hnačky, horúčky až 40-ťky, zábaly dávať, stále to prádlo meniť, natierať aby nedostali dekubity... To bolo o moc ťažšie ošetrovanie. Dnes to majú oveľa ľahšie.

Keď vás rozpustili, čo vám najviac chýbalo?

No práve to duchovné spoločenstvo. A preto sme žiadali tuná v Mikuláši, aby opravili Betániu. Najprv pán biskup Uhorskai, ten bol veľmi za to a chcel ju opraviť... My sme žiadali aspoň nejaký domček, to sa oznamovalo aj v kostole. To sa hovorilo aj na konventoch, ja som na tie konventy chodila a som sa na to ozvala. Veď nás tu v Mikuláši bolo 11 sestier a niektoré boli v Bratislave...

Ale v CZ ste mali duchovné spoločenstvo?

Jedine v kostole a na biblických hodinách. Ale samostatne sme sa stretávali u mňa alebo u sestry Milky. Zaspievali sme si, prečítali sme si niečo z Biblie a pomodlili sme sa. Dnes sme tu už len tri, dve vydaté a ja, tak sa občas stretávame.

Vedeli by ste si predstaviť dnes nejakú formu duchovného spoločenstva - sesterstva?

Tu sa stretávajú každý utorok ženy s br. farárom a aj nás pozývajú. Ale keby sa nejaké iné spoločenstvo vytvorilo, z nás - diakónis už nie sú žiadne, ktoré by to mohli budovať. Ale ak by nejaké vzniklo, no samozrejme, že by som sa tešila. Koľko dievčat by sa asi prihlásilo?

*Zuzana Kolárovská, ev.a.v. farárka v. v.
Referát Zborová diakonia*

Moje stretnutie s diakonisami ...

O diakonísach v našej cirkvi som prirodzene už dávno vedela, ale v skutočnosti som sa s nimi stretla až vtedy, keď som ako začínajúca kaplánka prišla do Liptovského Mikuláša. Bolo to v roku 1954.

Päťdesiate roky minulého storočia boli pre našu cirkev a vôbec pre kresťanskú cirkev veľmi ťažké. Toto obzvlášť platilo pri sestrách – diakonísach aj v Liptovskom Mikuláši.

Z Betánie – sídla dovtedajšieho materského domova museli odísť, lebo v budove komunistický režim umiestnil Verejnú bezpečnosť /políciu/. Tie sestry, čo pracovali v nemocnici v Palúdzke, museli vyzliecť svoje rúcho, o ktorom vždy s básnikom vyznávali: „Nie, neľutujem, že to čestné rúcho som obliekla, to rúcho Pánovo a srdce moje Božou láskou jaté, to rúcho nosiť vždy je hotovo.“ Materský domov pozostávajúci z troch sestár: Miliny Morháčovej, predstavenej sestry, Márie Kmeťovej a Ludky Gaškovej presťahovali do tzv. Stodolovského domu. Tam som aj ja denne chodila na obedy a večere. Sestry diakonisy boli ku mne veľmi milé a láskavé. Tu som sa stretávala aj so sestrami, ktoré pracovali v nemocnici ako napríklad sestra Vierka, alebo v zbore sestra Mária, či sestra Betka z Brezna a iné, ktorých mená si už žiaľ nepamätám. Bolo mi ľúto, čo sa s nimi stalo. Vtedy som si neuvedomovala, že nastáva nielen nová éra práce v cirkvi pre ženy, ako farárky, ale aj nová forma diakonie už bez diakoniského rúcha, ale s veriacim a láskyplným srdcom k tým, čo potrebujú našu pomoc, náš čas a najmä lásku. A to všetko mali naše sestry diakonisy. Lebo cirkev potrebuje takéto diakonisy aj dnes.

Po druhý krát som sa bližšie stretla s diakonisami v Nemecku keď dcéra Katarína /dnes farárka a seniorka v Liptove/ študovala v Münstri teológiu a bývala v diakoniskom domove. Západné Nemecko, kde leží Münster, nepostihol komunistický režim, preto vybavenie tamojšej diakonie bolo na vysokej úrovni. V komplexe budov, ktoré tu patrili bola nemocnica, kaplnka, dom diakonís, dom dôchodcov, škola, jedáleň a podobné zariadenia. Pritom krásny park, kde sa robili rôzne akcie. Tam boli ubytovaní aj študenti teológie. So sestrou predstavenou Ilse Dohna som si dobre

rozumela a stýkame sa občas písomne. Tu som prvýkrát strávila aj s manželom dva týždne. Bol to pre nás úžasný zážitok v spoločenstve týchto sestier, ktoré boli k nám veľmi láskavé a našu dcéru si veľmi obľúbili. Potom o ďalšie dva roky tam prišla aj dcéra Evka. Aj ona bola obľúbená. O tom sme sa presvedčili, keď sme sa tam zastavili pri ceste do Holandska. Ale aj tam sa sťažovali na nedostatok mladých sestier. V modernom svete už dievčatá nechcú obliekať ten vzácny odev a preto nemajú záujem ani o túto tak prepotrebnú službu.

Ďalším mojím stretnutím s diakonisami bez diakoniského odevu boli dve sestry diakonisy zo Švédska. Tam totiž zriadili diakoniou pre ženy, ktoré nemuseli byť slobodné, mohli sa vydať, nemuseli ani nosiť odev, ktorý ich na prvý pohľad označoval za diakonisy. Boli to diakonisy v civile. Pracovali s mládežou, so zdravými, chorými, starými a postihnutými a robili tú istú krásnu prácu pomoci blížnym ako kedysi uniformované diakonisy, ale nežili v komunite. Každá mala svoju rodinu, domácnosť, byt, ale mali spoločenstvo, kde sa schádzali k modlitbám, službám Božím, rozhovorom, inštrukciám a zdieľaním rád a skúsenosti v ich práci.

Tieto dve sestry boli u nás pod Tatrami na návšteve a tam sme sa o tejto forme diakoniskej práce rozprávali.

Keď som v deväťdesiatych rokoch minulého storočia prišla do Bratislavy za farárku, pripadla mi úloha učiť náboženstvo aj na Zdravotnej škole. Tam bola zriadená trieda pre naše evanjelické dievčatá v nádeji, že sa z nich stanú diakonisy. Preto som sa snažila svoju výučbu zamerať týmto smerom. Je mi ľúto, že som to nemohla doviesť do šťastného konca, lebo túto prácu potom zverili niekomu inému.

Cirkev potrebuje diakonov a diakonisy. Bez nich je ako človek bez rúk. Nesmierne si vážme prácu, námahu a najmä lásku našich diakonís, ktoré vo svojom odevu, v spoločenstvách vykonávali krásnu a prepotrebnú prácu a službu cirkvi. Nezabúdajme, že aj dnes potrebujeme ľudí s ochotným a láskavým srdcom, ktorí sa vedia obetovať pre starých, chorých, nevládných ľudí a vykonať to, čo Samaritán v podobenstve Pána Ježiša.

Modlime sa za to, aby Pán Boh aj tu vysielal robotníkov na svoju vinicu a veďme k tomu aj ľudia vo svojich cirkevných zboroch.

Ludmila Veselá
ev.a.v. farárka v.v.

Reminiscencie – diakonisa Barbora Plesková 5 rokov po smrti

8. januára 2005 sa mnohí prišli rozlúčiť na Starú Turú so sestrou diakonisou Barbarou Pleskovou. Správa o jej smrti bola (napriek vysokému veku) nečakaná, veď ešte pred pár dňami sme s ňou hovorili. Do obradnej miestnosti domu smútku vchádzam i ja a môj pohľad padne na fotografiu na stene oproti. Pozerám do tváre sestry Borky a v mysli sa mi vynárajú spomienky. Hneď prvá bola tá, ako sa

vždy tešila každej návšteve a ako s láskou a radosťou vždy vítala ľudí. Pozerám sa vôkol na zhromaždených a viem, že každý z prítomných bol jej drahý a vzácny. A už neviem ustrážiť svoje myšlienky a spomínam na naše prvé stretnutie. Odvtedy som ju viackrát navštívila aj s manželom a deťmi. Stretnutia s ňou boli pre mňa povzbudením a výzvou k zamysleniu sa nad mojím vzťahom k Bohu.

Na pohrebe sa prítomným prihovril brat biskup ThDr. Július Filo na základe textu: „Správne, dobrý a verný sluha, nad málom si bol verný, nad mnohým ňa ustanovím; vojdi v radosť svojho Pána!“ (Mt. 25,21)

Prvé čo mi prebleslo myslou, bolo: „Áno, to sestru Borku vystihuje.“ Povolanie do služby prijala ako 19 ročná a až do konca života neprestala byť diakonisou. Sestra Borka zostala diakonisou aj vtedy, keď pracovala v civilnom zamestnaní ako zdravotná sestra. Ona nevyzliekla svoj diakonský úbor ani za čias tvrdej totality. Zostala diakonisou aj v čase, keď už bola na dôchodku. Aj vtedy sa starala o ľudí, pomáhala im, radila.

Opäť som myšlienkami v prítomnosti. Počúvam ďalšie príhovory a pozerám sa na prítomných. Niektorých poznám, väčšinu nie. Vedia oni toto všetko o sestre Borky, čo na pohrebe zaznelo? Hľadím do tvári zúčastnených a pohľad mi zastal na staršom mužovi v okuliaroch. Hneď som si spomenula na fotografiu, ktorú mi sestra Borka ukazovala len pred pár dňami. Spoznávam toho

muža: Tomáš Považan, no nie je to jeho skutočné meno. Pod menom Tomáš Považan ho skrývali diakonisy počas II. svetovej vojny v Chalúpke – sirotinci. Bol to židovský chlapec, ktorý mal vtedy len 7 rokov. Pochádzal z Novej Bane a rodičov mu zabili. Bol jedným z tých židovských detí, pre záchranu ktorých sestra Borka dávala v obeť svoj život. Ale vždy vyznávala: „Pán Boh zasiahol, nedovolil, nedopustil.“ Po vojne si deti zobrala rodina alebo iní príbuzní. Tak odišiel aj Tomáš. Sestra Borka o ňom ďalej nevedela. Niektoré rodiny sa s ňou i naďalej kontaktovali, ale o Tomášovi nevedela. Až po páde totality ju Tomáš vyhľadal prostredníctvom Generálneho biskupského úradu. Napísal jej list a potom pricestoval na návštevu. Odvtedy ju chodil navštevovať 2 krát ročne. Vyznáva, že je ateista. Tiež vyznáva, že mu sestra Borka viackrát svedčila o Pánovi Ježišovi, nielen v listoch ale aj osobne.

Pri rozhovore s Tomášom Považanom som sa tiež dozvedela, že keď prvýkrát prišiel po 45 rokoch za sestrou Borkou, hneď ako ho videla vo dverách, spoznala ho. Celé roky ho nosila v srdci.

Sestra Borka spoznala aj po rokoch mnohých ľudí. Hneď vedela povedať, kde býval, koho mal rodičov, alebo nejakú príhodu, ktorú spolu zažili. Keď som bola s mojím manželom u nej, hovoril jej, ako ho zachraňovala, keď bola sestrička v Lubine a on spadol do potoka a rozbil si hlavu. A ona mu hneď povedala mená rodičov, aj to, v ktorom dvore bývali. Inokedy na službách Božích sa jej prihovarila asi 60-ročná žena a sestra Borka vedela, že je to jej bývala žiačka z detskej besiedky. Ako mohla mať takú pamäť na ľudí? Nosila ich v srdci.

Keď už nevládala slúžiť inak, verne slúžila modlitbou. Mnohých niesla na modlitbách pred trón Boží. A to je ďalšie zastavenie pre mňa. Viem sa ja tak prihovárať za ľudí okolo mňa? Stane sa, že ma niekto prosí o modlitby a ja mu to sľúbim. Často krát zostane len pri sľube.

Zostala mi ešte jedna spomienka, s ktorou by som sa chcela podeliť. Spomienka na návštevu pri Borkiných 90. narodeninách. Sedeli sme u nej v izbe, rozprávali sa, spomínali, pozerali fotografie. Náš rozhovor prerušili dvaja údržbári z bytového podniku, ktorí vymieňali sklíčka na radiátoroch. Sestra Borka ich ponúkla koláčmi a keď sa dozvedeli,

že má 90 rokov, tak jej aj zablahoželali: veľa šťastia a zdravia do ďalšej 90-tky. Na to sestra Borka reagovala, že to ona tu už určite nebude, to už ona bude v nebi. Údržbár povedal: „No tam, nám hádam bude lepšie!“ Na to ona reagovala: „Pravdaže tam bude lepšie, veď v Biblii je napísané, že ani oko nevidalo, ani ucho neslýchalo, ani do srdca človeku nevstúpilo, čo pripravil Boh tým, ktorí Ho milujú.“

Veľmi sa mi prihovorilo to, ako sestra Borka vedela na všetko argumentovať Božím Slovom. Viem, že keď mala na starosti deti v Chalúpkke, každý deň sa naučili jeden veršík z Biblie. Aj ja učím deti v detskej besiedke. Aj ja ich učím veršíky z Biblie a zdôrazňujem aké je to dôležité, aby sa ich naučili naspamäť. Ale ja sama mnohé tie veršíky naspamäť neviem. A to je ďalšia výzva pre mňa.

Údržbári odišli a náš rozhovor pokračoval ďalej. Rozprávali sme sa aj o tom, ako som bola sestru Borku navštíviť pred tromi mesiacmi v nemocnici. Sestra Borka nám teraz povedala, čo sa jej vtedy prihodilo. V noci zrazu pri nej niekto stál. Myslela si, že ju niekto prikryva, ale keď precitla, nikto tam nebol. Videla len postavu a počula hlas, ktorý jej hovoril:

„Ty len poď za mnou.“ A zrazu vedela, že je to Pán Ježiš. Toto povedala aj našim štyrom deťom. Aby pamätali, že v živote je najdôležitejšie ísť za Ježišom. Keď sme sa poslednýkrát spolu modlili, hovorila Pánu Bohu, že by už rada šla k Nemu, ale ak má pre ňu ešte nejakú službu na zemi, tak rada poslúži.

Od nášho posledného stretnutia prešlo deväť dní a Pán Boh si ju povolal k sebe. Teraz som na jej pohrebe. Zaznelo mnoho slov o jej živote, o jej službe, no mne tu chýba ešte jedna veta. Keď som s ňou robila rozhovor ešte pred štyrmi rokmi, vtedy rozprávala, že keď dostala ocenenie od štátu Izrael za záchranu Židov, presviedčali ju, že by ju radi videli v Jeruzaleme. Ona im vtedy odpovedala, že pôjde do Jeruzalema, ale len do toho horného, do toho pozemského už nepôjde. Boli sme sa rozlúčiť so sestrou Borkou, ktorá odišla do nebeského Jeruzalema.

(Tento článok bol napísaný pred piatimi rokmi bezprostredne po pohrebe a v tomto čísle je uverejnený v upravenej a skrátenej verzii)

Zuzana Trúsiková
Profesionálna náhradná rodina, SED Banská Bystrica

Postavenie ženy - farárky v starostlivosti o chorých a zomierajúcich

Poslaním ženy, ktorá je preniknutá evanjeliom je autenticky svedčiť o Božej láske. Už múdri duchovní ľudia dávno povedali, že podľa stvoriteľského poriadku je v žene priestor pre lásku, pre ochraňovanie druhého života. Je v nej túžba dávať lásku, byť plodnou a to vo význame biologickom aj duchovnom. Výsadou kresťanskej ženy je vnímať Kristov pohľad na seba, pričom Jeho pohľad ukazuje pravdu a lásku, neodsudzuje, učí dávať veciam pravé miesto v živote. Kniha Prísloví na chválu ženy píše: „*Sila a dôstojnosť je jej odevom a s úsmevom sa díva na budúci deň. S múdrosťou otvára svoje ústa, na jazyku má láskavé naučenie.*“ (Pr. 31,25-26) V starostlivosti o chorých a zomierajúcich žena potrebuje okrem iného vnútornú silu, úsmev a uvážené múdre slová.

1. Vzťah k starostlivosti o chorých a zomierajúcich

Tak ako pre ženu je blízke a prirodzené starať sa o druhých a vytvárať vzťahy, aj pre ženu - farárku je v rámci pastorálnej teológie blízka pastorálna starostlivosť o zverených ľudí. Vzťah k starostlivosti o chorých môže mať rovnako dobrý aj muž. Napokon nie každá farárka a nie každý farár má vzťah a schopnosť starať sa o chorých a je čestné si to priznať.

Spomením príklad ženy, horlivej kresťanky, ktorej vzťah k pacientovi zmenil náš svet. Jeden židovský emigrant, Dávid Tasma, ktorý na konci druhej svetovej vojny utiekol z Varšavského geta, zomiera vo veku štyridsať rokov osamotený v nemocnici v Londýne. Spomínaná žena ho denne navštevuje a o smrti hovoria otvorene. Ona vníma jeho celkovú situáciu, samotu a utrpenie. Je to tá, ktorú dnes nikto nenazýva inak ako dáma Cecily Saundersová. Táto žena prináša pojem celková, totálna bolesť (fyzická, psychická, sociálna, duchovná). Zavádza pojem celkovej starostlivosti o chorého a zomierajúceho vrátane starostlivosti duchovnej. Stáva sa zakladateľkou hospicového hnutia a paliatívnej starostlivosti vo svete.

V oblasti paliatívnej starostlivosti, teda takej, ktorá už nevedie k vyliečeniu, ale udržiava kvalitu života vážne chorých a zomierajúcich, pôsobia aj v súčasnosti najmä ženy. Príkladom sú paliatívne oddelenia v niektorých nemocniciach na Slovensku a tiež hospice, ktorých je iba niekoľko. V rámci Evanjelickej diakonie - v programe klinickej pasto

rálnej starostlivosti je v onkologickej nemocnici tiež najväčšia potreba duchovnej starostlivosti práve na paliatívnom oddelení.

Vo viacerých krajinách sa dnes ženy farárky (ako aj muži farári) venujú starostlivosti o chorých a zomierajúcich na plný úväzok a to alebo ako platené cirkvou, alebo platené nemocnicou, alebo dokonca v kombinácii. Ich poslaním je duchovná starostlivosť v celej nemocnici - pre všetkých pacientov, ich príbuzných a nemocničný personál, nielen pre cirkevníkov vlastného vierovyznania. Okrem ponuky Služieb Božích v nemocnici sú ženy - farárky v nemocnici zapojené v ekumenických projektoch, etických komisiách, podieľajú sa na vzdelávaní nemocničného personálu v oblasti duchovných potrieb pacientov, vytvárajú súčasť multidisciplinárnych tímov, vedú individuálne pastorálne rozhovory s pacientmi a smútkové poradenstvo pre príbuzných, pomáhajú pacientom kontaktovať a nadväzovať vzťahy s domácim cirkevným zborom, zborovou diakoniou alebo inými sociálnymi službami, ktoré bude chorý potrebovať po návrate z nemocnice.

2. Otázky súvisiace s postavením a zaradením ženy - farárky v rámci Evanjelickej cirkvi a. v. v budúcnosti.

Požívam čitateľov uvažovať spolu so mnou. Myslíte si, že s tendenciou starnutia obyvateľstva aj v našej krajine bude potrebné vytvárať osobitné miesta duchovných pre pastorálnu službu o ťažko chorých a zomierajúcich, pre ktoré by azda viaceré ženy farárky cítili svoje povolanie? Keď raz budú musieť Vaši blízki a príbuzní ísť do nemocnice, alebo budú v nemocnici zomierať, uvítali by ste, aby im bola duchovná podpora a kresťanská, evanjelická starostlivosť k dispozícii každý deň? Ak sa raz sami ocitnete v nemocnici a Vaši príbuzní budú vzdialení, bez možnosti návštevy, uvítali by ste okrem ponuky duchovnej starostlivosti zo strany ríms.- kat. cirkvi, ktorá túto službu pekne rozvíja, aj človeka z vlastnej cirkvi? Mohol by to byť laik, diakon/-ka alebo by ste boli radi, aby Vás navštívil farár/farárka, ktorá sa v nemocnici vyzná, pozná s lekármi a môže Vám byť na blízku v takom čase, kedy to budete potrebovať?

Miriám Prášilová
Klinická pastorálna starostlivosť
(Program ED)

Aktivity Ústredia evanjelickej diakonie

Evanjelickej diakonie

a aktuálna sociálna politika

Sociálna politika štátu predstavuje veľmi zložitý mechanizmus, ktorého cieľom je smerovanie k zlepšeniu podmienok obyvateľstva v rámci daných možností. Dopracovať sa k optimálnemu stavu je beh na dlhú trať, ktorá je najviac plná prekážok. Tento beh, beh po „novej trati“ už bežíme 20 rokov. Dôležité je aby sme držali smer a rovnaký úsek trate nebežali opakovane.

Človek, občan - každý, kto sa ocitne v životnej situácii, ktorá si vyžaduje pomoc druhého – štátu, cirkvi, alebo iba jednotlivca by mal mať istotu, že v prípade núdze sa bude mať na koho obrátiť, o koho oprieť. Mechanizmy majú byť nastavené tak, že potrebnú pomoc mu bude mať kto neodkladne, v požadovanej kvalite a rozsahu poskytnúť a náklady s tým spojené budú v plnej výške pokryté. Rozsah spoluúčasti by mal byť nastavený tak, aby odrážal potrebný stupeň solidarity. Odveký spor: majetný verzus menej, príp. nemajetný sa dá vyriešiť.

V tomto priestore – pomoci blíznym a núdznym sa pohybuje aj Evanjelickej diakonie ECAV na Slovensku. V rámci spektra činností, ktorými sa zaoberáme, sú aj sociálne služby, ktoré poskytujeme prostredníctvom zariadení Stredísk evanjelickej diakonie na základe zákonom stanovených podmienok. Stav daný zákonom č. 195/1998, ktorý platil do r. 2008 nebol optimálny. Od nového zákona č. 448/2008 (platný od 1.1.2009) sme očakávali, ako som uviedol v úvode, že prinesie ďalší posun vpred. Pre objektívnosť treba povedať, že zákon priniesol aj pozitíva, no tie boli nakoniec prekryté negatívami. Problémom, ktoré priniesol nový zákon sme sa venovali aj v predošlých číslach nášho časopisu.

Na pripomenutie: zákon rozdelil poskytovateľov na verejných (v pôsobnosti obcí, miest a VÚC) a neverejných (súkromné a cirkevné zariadenia), zároveň skomplikoval (až znemožnil) slobodný výber poskytovateľa služby. Inak povedané – o tom kde Vám bude služba poskytnutá rozhodne úradník a nie Vy sám. Dovolím si konštatovať, že v konečnom dôsledku neboli rozdelení iba poskytovatelia, ale predovšetkým Vy ako reálni, resp.

potenciálni poberatelia pomoci (služieb). S uvedeným je úzko spojené aj finančné krytie nákladov, ktoré sú samozrejmom súčasťou poskytovania služieb. Jednostranné preferovanie pri financovaní „verejných“ pred „neverejnými“ spôsobuje, že neverejných, teda aj nás – cirkevné organizácie, stavia do zlého svetla. Navonok sa javíme ako „drahí“ aj keď to v skutočnosti nie je pravda. Tento fakt je spôsobený tým, že z verejných zdrojov – teda z prostriedkov nás všetkých, ide do „verejných“ zariadení viac finančných prostriedkov a výška úhrady za služby od poberateľa služby (klienta) je logicky nižšia. U „neverejných“ je to presne naopak.

Sme presvedčení, že tento stav nie je správny – do občianskej spoločnosti patríme všetci a starostlivosť o blížneho je jednou z hlavných úloh cirkvi. Na základe uvedeného sme sa rozhodli aktívne sa zúčastniť na krokoch, ktoré by priniesli zmenu súčasného stavu – zmenu zákona, t.j. zrovnoprávnenie poskytovateľov, poberateľov a v konečnom dôsledku aj rovnaký prístup k spoločným verejným prostriedkom.

Kroky, ktoré s tým súvisia, by som rozdelil do troch hlavných oblastí:

1) Informácie – základ dnešnej uponáhľanej doby. Prostredníctvom médií, napr. časopis Diakonia.sk, Evanjelickej posol spod Tatier, Evanjelickej Východ, web stránky ED a ECAV sme sa snažili podávať verejnosti informácie a opísať vzniknutú situáciu, ktorá tu po prijatí nového zákona o sociálnych službách vznikla a aké dôsledky to pre nás aj vás prenieslo.

2) Bilaterálne rokovania. Absolvovali sme niekoľko stretnutí na úrovni samospráv (obce, mestá a VÚC) a štátnej správy (Ministerstvo sociálnych vecí a rodiny SR). Na týchto stretnutiach sme predkladali naše návrhy na riešenie problémov, ktoré nový zákon priniesol. Jedno takéto stretnutie sa konalo aj na Generálnom biskupskom úrade na podnet a za účasti brata generálneho biskupa Miloša Klátika.

3) Asociácia poskytovateľov sociálnych služieb v SR. Jedným z dôvodov jej vzniku bolo aj prijatie už toľkokrát spomínaného zákona o sociálnych službách. Asociácia je nezávislé, profesné a záujmové združenie právnických

a fyzických osôb, ktoré poskytujú sociálne služby. Členmi asociácie sú aj niektoré strediská ED a samotná Evanjelickej diakonie ECAV na Slovensku, ktorá má svojho zástupcu v 11 členom Predsedníctve. Z doterajšej činnosti asociácie by som poukázal na:

A/ Petíciu, ktorou sa žiada:

1. Zrovnoprávniť občanov, ktorým sa poskytujú sociálne služby bez ohľadu na to, či službu poskytuje verejný alebo neverejný poskytovateľ a bez ohľadu na kraj, v ktorom im je služba poskytovaná.

2. Zrovnoprávniť neverejných poskytovateľov s verejnými tak, aby im boli za rovnaké služby poskytované rovnaké príspevky, lebo sa starajú o občanov toho istého štátu. Na začiatku mája sme už mali nazbieraných viac ako 55.000 podpisov. Všetkým, ktorí ste sa svojím podpisom pripojili, chceme aj touto cestou poďakovať.

B/ V dňoch 29. a 30. apríla 2010 zorganizovala Asociácia dvojdňový odborný seminár "Systém financovanie sociálnych služieb pre seniorov". Na podujatí sa zúčastnilo vyše 80 účastníkov z celého Slovenska. Vymenili si tu poznatky a skúsenosti, ktoré odzrkadľujú súčasný stav financovania sociálnej práce. Zazneli aj návrhy ako ďalej.

Denne sa stretávame s problémami, ktoré je potrebné riešiť. Niektoré majú jednoduché, niektoré zložité riešenie. V prípade zákona o sociálnych službách ide o zložitú problematiku a najšť optimálne riešenie nie je ľahké. Pokiaľ sa bude vychádzať zo základnej myšlienky, že každé prijaté opatrenie, alebo zákon má poslúžiť tým, pre ktorých je určený, veríme, že optimálne riešenie ku spokojnosti všetkých strán sa nájde a bude uzákonené.

Doplnenie.

Po napísaní tohto článku, tesne pred uzávierkou časopisu Diakonia.sk, Ústavný súd SR na svojom zasadaní 18. 05. 2010 rozhodol o návrhu skupiny poslancov NR SR o súlade Zákona o sociálnych službách s Ústavou SR, že zvýhodnenie verejných poskytovateľov sociálnych služieb nad neverejnými poskytovateľmi je v rozpore s Ústavou SR.

Ján Gasper
zástupca riaditeľa ED

Sociálna exklúzia v strednej a východnej Európe – Výzvy pre diakoniu a občiansku spoločnosť.

Medzinárodná konferencia, Bratislava 2010.

V Bratislave sa 14.- 18. marca 2010 uskutočnila medzinárodná konferencia. Jej hlavným organizátorom bola Medzinárodná akadémia pre diakoniu a sociálnu činnosť **interdiac** v spolupráci s **Evanjelickej diakoniou ECAV na Slovensku**. Konferencia trvala päť dní. Podpísali sa účasťou zástupcovia spolupracujúcich organizácií zo strednej a východnej Európy, z regiónov Pobaltie, Vyšehrad, Balkán. Všetci účastníci boli spoločne ubytovaní v jednom hoteli, kde sa konali v prezentačných priestoroch aj všetky prednášky, prezentácie a pracovné skupiny.

Význam konferencie bol zameraný na činnosť diakonie a občianskych spoločností a možnosti zmiernenie chudoby v regióne strednej a východnej Európy. Počas konferencie prebiehali prednášky, kde účastníci predstavovali situáciu v svojom regióne. Prednáškami prispeli aj Janka Adameová, Anthony Addy, Oľga Reptová, Aiva Rozenberga, Susanne Milcher, Nana Agapishvili, Ole Meldgaard, Pierre Martinot-Lagarde, Soňa Kotibová, Matej Nagy a Romana Bélová. V pracovných skupinách si mohli vzájomne porovnať poznatky z praxe. Rozoberali témy ako štrukturálna nezamestnanosť, pracujúci chudobní, chudoba a zadlženosť, detská chudoba, bezdomovci, vojnové konflikty, prírodné katastrofy, opustení seniori, osoby s postihnutím a menšiny. Perspektíva diakonie, ako kresťanskej sociálnej činnosti, je dôležitá pre budovanie sociálnej inklúzie komunit.

Hlavnou náplňou bolo zostaviť *Bratislavskú deklaráciu o diakonii a sociálnom vylúčení* v spomínaných regiónoch Európy. Deklarácia nám poukazuje na ekonomickú situáciu, kde sociálne vylúčenie nebude tolerované. Ponúka odpovede a reakcie na otázky sociálneho vylúčenia v strednej a východnej Európe. Deklarácia bola schválená členmi a partnermi interdiac-u.

Konferenciou interdiac ukončil pilotný vzdelávací model Sociálnej inklúzie, participácie a diakonie. Konferencia bola v roku 2010, ktorý bol vyhlásený za boj proti sociálnemu vylúčeniu.

Úspešní absolventi vzdelávacieho modulu získali počas slávnostného večera certifikáty. Tento večer bol aj spomienkou na predošlé stretnutia

a výzvou na nové projekty. Ostatní účastníci dostali pamiatkové predmety z konferencie.

Počas piatich dní si účastníci pozreli aj historické centrum Bratislavy, Bratislavský hrad a mali tiež možnosť ochutnať typickú slovenskú kuchyňu.

V najbližšom období interdiac pripravuje stretnutie mobilných workshopov *Inovatívny výcvik pre sociálnu kohéziu pre mládež a spoločne s mládežou*. Opäť sa stretnú mimo Českej republiky a to na výcviku tvorbe partnerstva pre ďalšiu spoluprácu, na tému Špecifické problémy mladých ľudí v regióne východnej a strednej Európy. Stretnutie organizujú v spolupráci s NDBOA v Gruzínsku a EHO v Srbsku.

Eva Sokolová
asistentka riaditeľa ED ECAV

Vzdelávanie a tréningy v oblasti diakonie a sociálnych služieb

V priebehu mája 2009 bola vyhlásená výzva na predkladanie projektov v programe Zamestnanosť a sociálna inklúzia pomocnou organizáciou MPSVaR SR s názvom SIA – sociálna implementačná agentúra. Pre neziskové a cirkevné organizácie to bola v priebehu dlhšieho obdobia prvá výzva a teda aj dovtedy jediná možnosť žiadať o nenávratný finančný príspevok z fondov Európskej únie na podporu činnosti, vytváranie inovácií, vzdelávania a podmienok pre dôstojnejšie existovanie subjektov tzv. tretieho sektora.

V priebehu mesiacov máj - august sme vypracovávali projekt s názvom SoDeT. Táto skratka predstavuje spojenie Vzdelávania a tréningov v oblasti diakonie a sociálnych služieb (Social and Diaconical education and trainings).

Jedným jeho hlavným cieľom je zabezpečenie technického vybavenie pre vytvorenie vhodných podmienok pre vzdelávanie zamestnancov Evanjelickej diakonie. Oveľa dôležitejším a podstatnejším cieľom je vytvorenie programov, materiálov a možností pre vzdelávanie v nám najbližších a najpotrebnejších oblastiach. Dĺžka projektu a časový harmonogram sú určené a vypracované na 10 mesiacov. Vzhľadom na zámer projektu vypracovať a prevádzkovať internetový portál pre vzdelávanie v diakonickej oblasti a v oblasti sociálnych služieb, predpokladáme, že táto skutočnosť ako parameter udržateľnosti projektu bude pozitívnym faktorom.

Finančný balíček schválený na tento projekt je vo výške 169 812,50 EUR. V tomto balíčku je zahrnuté vytvorenie jedinečných materiálov o diakonii a diakonickej službe, vytvorenie portálu pre vzdelávanie v daných oblastiach a taktiež aj nápomocné kurzy a tréningové stretnutia.

Hodnota projektu a jeho cieľov je prínosom pre diakonickú oblasť v smere poskytovania sociálnych služieb nielen ako projektový zámer, ale aj rozšírenie a rozvinutie vzdelávacích možností.

Daniela Majerčáková
Referát vzdelávania

Krok

Náš prvý krok si nepamätáme - ostáva v spomienkach našich rodičov, zato prvé kroky do školy, na prvé rande, do práce, krok k Bohu... dennodenné rozhodnutia niekam ísť, tie ostávajú v našej myslí a posúvajú nás vpred alebo niektoré chybné kroky ubrzdia našu životnú cestu. Preto sme aj naše Centrum pre deti a mládež nazvali KROK - nielen zamestnanci ale aj dobrovoľníci stojíme pri krokoch mladých ľudí, ktorí centrum navštevujú od januára. Vstup do KROK-u je bezplatný, podmienkou je len dodržiavať niektoré pravidlá ako nenadávať, nepiť alkoholické nápoje, nefajčiť...

S nápadom založiť centrum prišla kolegyňa Danka Marková a jej myšlienky sme potom prevzali ďalej. V súčasnosti Centrum pracuje pod referátom Ústredia ED – Referát Medzinárodnej sociálnej práce mladých ľudí. Podporu na prevádzku v súčasnosti získavame projektmi, ktoré podporili nemeckí partneri, Nadácia pre deti Slovenska, Mesto Bratislava...

Vďaka tejto podpore máme možnosť podnikat s deťmi a mladými ľuďmi mnohé aktivity. Podarilo sa nám do Centra kúpiť biliard, stolný tenis a stolný futbal, ktoré majú veľký úspech. Zároveň v rámci voľnočasových činností sú aktivity ako tvorivé dielne, kde sa ponúka možnosť využívať fantáziu a zručnosti a vymýšľať výrobky z rôznych materiálov. Okrem toho je tu pre každého možnosť pomoci s domácimi úlohami a doučovaním, ktorému sa venujú hlavne dobrovoľníci. Tí sú poväčšine študentmi Evanjelickej bohosloveckej fakulty, ktorí svoj voľný čas venujú týmto mladým ľuďom. Okrem iného im slúžia svojim spôsobom života ako príkladom kresťanstva. Medzi študentmi sme naši aj zamestnanca Samuela Miška.

Centrum spája deti z kresťanských rodín s deťmi naladenými ateisticky, deti pochádzajúce z majetnejších rodín s deťmi zo sociálne slabších rodín... Je to miesto, kde sa snažíme viesť mladých ľudí k akceptovaniu druhého, rešpektovať a akceptovať to, čo nás rozdeľuje a hľadaniu toho, čo máme spoločné.

Jana Kitová
RMSP

Pôstny stôl

Niekedy zabúdame na obdobie pôstu a na jeho význam. 25. marca 2010 sme pripravili podujatie „Pôstny stôl“. Počas tohto dňa sa mohli ľudia zastaviť v KROKu a ochutnať pôstne jedlá, ktoré pripravil taliansky kuchár a s obsluhou a upratovaním

pomáhali dobrovoľníci z centra. Posediať si prišli deti, mladí starší, bohatší aj chudobnejší... Všetci mali možnosť sa zastaviť a porozmýšľať nad tým, čo toto obdobie hovorí do života človeka. Chceli sme upozorniť na to, že pôst nie je ani zďaleka iba odrieknutím nejakého jedla. Skôr je to zrieknutie sa všetkého, čo je v mojom živote postrádateľné, zbytočné či dokonca prekáža. Je to zrieknutie sa toho, čím môžem pomôcť blížnemu, ktorý je v núdzi: dávať seba, svoj čas, záujem, trpezlivosť všetkým, čo to potrebujú, začínajúc vlastnými deťmi, manželom, manželkou, rodičmi, až po osamelých a trpiacich ľudí.

Pôst teda nie je čas pochmúrneho odriekania sa. Ide skôr o prehĺbenie, obnovu a priblíženie sa k Otcovi skrze Krista. Je to doba vytrvalej, ale radostnej námahy, ktorá by mala vyústiť do zmiernenia sa s Bohom. V rámci toho mohol každý prispieť symbolickou čiastkou, ktorá sa ďalej použila na aktivity v centre.

Jana Kitová, RMSP
Ivica Petriková
Referát osobitnej pomoci

Spoznávame krajiny

Človek má čoraz viac možností cestovať a spoznávať nové krajiny. Aj kvôli tejto skutočnosti sa v priestoroch KROKu uskutočnila 18. mája 2010 prednáška o zaujímavej krajine Japonsko, ktorú si pripravili zamestnankyne z japonského veľvyslanectva. Táto prednáška mala veľký úspech hlavne u mladých ľudí, pretože práve japonská kultúra má čoraz väčší vplyv na ich životy aj keď jej mnohokrát ani nerozumejú.

Týždeň na to 26. mája 2010 sme mali možnosť vypočuť si rozprávanie Martina Sýkoru, ktorý sa zúčastnil na zaujímavej kresťanskej misii v Nepále so skupinkou mladých ľudí, ktorí tam šíрили kresťanské hodnoty a pomáhali pri práci v sirotincoch a v škole.

Jana Kitová, RMSP
Ivica Petriková
Referát osobitnej pomoci

Stretnutie vzdelávacieho programu v rámci Detskej paliatívnej starostlivosti

Detský hospic Plamienok a Ústav pre vzťahy štátu a cirkvi uskutočnili štvrté vzdelávacie stretnutie v rámci Dvojročného vzdelávacieho programu v detskej paliatívnej starostlivosti. Hlavnou témou tohtoročného stretnutia bolo *Prístup náboženstiev k posledným chvíľam života blízko smrti a osobné skúsenosti s nimi*.

Stretnutia sa zúčastnilo 31 účastníkov (lekárov, zdravotných sestier, psychológov, špeciálnych pedagógov, duchovných študentov, predstaviteľov iných profesií).

Zúčastnili sa ho predstavitelia rôznych náboženstiev, cirkví.

Evanjelická cirkev a. v. na Slovensku bola zastúpená Miriam Prášilovou, ktorá v súčasnosti pôsobí v programe Klinická pastorálna starostlivosť, ktorý realizuje Evanjelická diakonia ECAV na Slovensku.

Vo svojom príspevku priblížila tradície, teológiu evanjelickej cirkvi, prax a niektoré skúsenosti zo starostlivosti o ťažko chorých a zomierajúcich.

Jana Gasperová
PR manager

Výročné stretnutie Platformy mimovládnych rozvojových organizácií

V dňoch 15. a 16. apríla 2010 sa uskutočnilo výročné stretnutie Platformy Mimovládnych Rozvojových Organizácií (MVRO). Prvý deň bol venovaný seminárom a pracovným skupinám.

Semináre, vedené Norou Beňákovou, Jánom Mihálikom, Marošom Čaučíkom a Andrejom Návojským, adresovali témy ako klimatická zmena, migrácia, rozvoj a potenciálne negatívne stránky rozvojovej práce. Takisto predstavili etický kódex používania obrazového materiálu využívaný väčšinou členských organizácií európskeho združenia CONCORD, ktorého členom je aj MVRO. Nakoniec načrtli aktivity MVRO pripravované na budúce roky a pokúsili sa zodpovedať, ako môže byť Platforma nápomocná svojim členom.

Popoludní sa pracovné skupiny sústredili na otázky humanitárnej pomoci, písanie krajinných stratégií rozvojovej pomoci, globálne rozvojové vzdelávanie a tvorbu rozvojovej politiky.

16. apríla, v rámci rokovacej časti stretnutia, prezentovali sekretariát a predsedníctvo MVRO správu o činnosti za rok 2009, správu o hospodárení za rok 2009 a prvý štvrťrok 2010, rozpočet na zvyšok roku 2010 a plán činnosti na roky 2010-2011. Prítomní členovia odsúhlasili všetky dokumenty jednohlasne. Nasledovne boli prijatí dvaja noví členovia (Habitat for Humanity International, Bratislava a NISPAcee) a dvaja pozorovatelia (Špirála a Yes, We Can). Naopak, Open Society Foundation ukončila svoje členstvo v Platforme. Vo volebnej časti bola ďalej zvolená za predsedkyňu MVRO Nora Beňáková, za podpredsedu Ján Mihálik z PCDS a za členov predsedníctva Marián Čaučík z eRka, Peter Brezáni z RC SFPA a Daniel Dräxler z ADRY. Platforma podpísala Code of Conduct on Images and Messages a povzbudila členov k individuálnym podpisom kódexu.

Výška členských poplatkov zostala na najbližší rok nezmenená.

Ivica Petříková
Referát osobitnej pomoci

Stretnutia s nemeckými partnermi

V dňoch od 15. do 16. apríla 2010 zrealizovali zamestnanci ÚED ECAV: Ján Huba, riaditeľ ED ECAV, Ján Gasper, zástupca riaditeľa a Zuzana Kolárovská, vedúca referátu zborovej diakonie, služobnú cestu v Stuttgarte a Herrenbergu, SRN.

V Stuttgarte sme sa zúčastnili 30. stretnutia so zástupcami nemeckých partnerov v rámci Trojpartnerstva cirkví, cirkevných a diakonických organizácií. Každý z prítomných predstavil svoju činnosť a plán pre najbližšiu budúcnosť. Zo slovenských zástupcov referovali Marcela Kmeťová za ECAV na Slovensku a Ján Huba za ED ECAV na Slovensku.

V Herrenbergu v Materskom domove sesterstva prebehli stretnutia s br. farárom Knollom, duchovným sesterstva a br. Schneiderom hlavným ekonómom, za účasti ses. Barbary Haugh. Zamestnanci Evanjelickej diakonie poďakovali za doterajšiu spoluprácu, včítane osobnej pomoci sestier Barbary Haugh a Marie-Luise Rieger na Slovensku. Prebehli aj rokovania s námetmi na možnú budúcu spoluprácu.

Všetky rozhovory prebehli v srdečnej a priateľskej atmosfére.

*Ján P. Huba, riaditeľ ED
Zuzana Kolárovská, ev.a.v. farárka v. v.
Referát Zborová diakonia*

Medzinárodná konferencia paliatívnej a hospicovej starostlivosti

V sobotu 24. apríla 2010 sa v Trnave uskutočnil 5.ročník Medzinárodnej konferencie paliatívnej a hospicovej starostlivosti, ktorú každé dva roky usporiadaava Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej Univerzity. Paliatívna starostlivosť zahŕňa aj ošetrovateľskú, opatrovateľskú, sociálnu, psychologickú a spirituálnu starostlivosť o pacienta a jeho rodinu. Pre termín „hospic“ zaznela na konferencii pekná definícia: „je to pôrodnica pre nebo“.

Na konferencii prednášali i hostia zo zahraničia a to Dr. Wlodzimierz Wiczorek z Polska, doc. MUDr. ThDr. Mgr. Max Kašparů, PhD z Českej republiky. V poobedňajších hodinách bolo možné rozdeliť sa do šiestich sekcií, ktoré sa podrobnejšie venovali oblastiam medicíny, ošetrovateľstvu, manažmentu, psychologickým a sociálnym aspektom. V Sekcii spiritualita, dobrovoľníctvo a starostlivosť o pozostalých v hospicovej a paliatívnej starostlivosti sme mohli vypočuť vzácne príspevky našich sestier Mgr. Natálií Kacianovej, PhD. a Mgr. Miriam Prášilovej. Účastníci vzájomne diskutovali a vymieňali si skúsenosti, čo bolo dôležitou podporou a motiváciou do ďalšej činnosti a práce v starostlivosti o ťažko chorých, zomierajúcich a ich príbuzných.

*Szilvia Buzalová
Referát služieb*

EVA 2010

„Peace Academy“ - „Akadémia mieru“ - toto heslo bolo nosníkom kresťanského festivalu v Drážďanoch, ktorý sa uskutočnil od 21.-24. mája 2010, ktorého sa zúčastnilo 7 mladých dobrovoľníkov, ktorí pôsobia v mládežníckom centre KROK a v prešovskom útulku Hniezdo. Počas svätodušných sviatkov sa v kostole Frauenkirche a na námestí pred ním stretli mladí kresťania z Nemecka a zo zahraničia. Kto pozná históriu tohto kostola vie, že bol počas vojny zničený a potom nanovo postavený - a to spojením starých a nových tehál. Táto symbolika bola prenesená aj do dní festivalu, počas ktorých sme pracovali s tehličkami z dreva, ako symbolom výstavby našich životov. Aj zo starého zničeného môže povstať niečo nové a krásne. Aj keď niekedy padneme a sme zničení a zlomení, vždy je tu Boh, ktorý nás dvíha a preukazuje na nás svoju slávu.

V rámci festivalu bolo možné sa zúčastniť aj celodenných workshopov, ktoré nás mali naučiť

niečomu novému. Naša Evka sa naučila striekať grafity a my ostatní sme spoznávali svet občanov s postihnutím. Diskusiu o problémoch ľudí s postihnutím a našim správaním sa k nim, vystriedali praktické cvičenia slúžiace k priblíženiu sa pocitu obmedzenia. So zviazanými očami sme sa zverili do rúk iného človeka, mali sa tak občerstviť, umyť zuby, skúsili sme sa posadiť na invalidný vozík a na vlastnú kožu zažiť takto nakupovať, pohybovať sa po námestí, precítiť reakcie okoloidúcich.

Okrem toho bol festival naplnený hudbou, spevom, tancom, rozhovormi... bol umožnený priestor na individuálne aj spoločné duchovné zamyslenia, pripomínali sme si počas neho ľudí trpiacich chorobami, vojnou, nedostatkom potravy, chudobou...

Už sme zvedaví, čo prinesie Festival EVA 2012.

Jana Kitová
RMSP

Zo života stredísk evanjelickej diakonie

Život v rodine

V súčasnosti v SED Banská Bystrica poskytujeme starostlivosť 27 deťom v 11 profesionálnych rodinách.

Prijali sme 5 detí a 1 novú profesionálnu rodinu. 3 súrodenci vo veku 9 mesiacov, jedno dieťa vo veku 2 roky a jedno 4 roky, sú umiestnené v profesionálnej rodine v Krupine. 2 súrodenci - dvojčičky vo veku 5 rokov sú umiestnené v rodine v Hrádku. Ukončili sme poskytovanie 1 dievčaťu z dôvodu dosiahnutia plnoletosti a návratu k biologickej mame.

Vzhľadom k tomu, že nám Úrad prispel na rok 2010 len na 25 klientov, pociťujeme potrebu finančných prostriedkov na zabezpečenie starostlivosti 2 detí. Deťom poskytujeme

celodennú starostlivosť, lásku, domov a rodinu v domácnosti profesionálnych rodín.

V prípade, že sa rozhodnete nám pomôcť, posielajte finančné príspevky na účet č. 1145349312/0200.

V mene detí Vám ďakujeme a prajeme Vám hojnosť Božieho požehnania.

Zmysel života našich detí

Jedným z cieľov činnosti našej školy - Evanjelickej špeciálnej základnej školy pre hluchoslepé deti v Červenici - je, aby naše deti našli zmysel života aj napriek tomu, že im chýbajú dva základné zmysly - zrak a sluch. Preto sa neustále snažíme zlepšovať podmienky pre výchovu a vzdelávanie žiakov tejto školy. Dôkazom toho je aj fakt, že sa nám podarilo úspešne dokončiť výstavbu rehabilitačnej miestnosti. Všetci žiaci absolvovali vyšetrenie u rehabilitačnej lekárky, ktorá odporučila pre každého z nich individuálny spôsob cvičenia a masáže. Po úspešnom absolvovaní masérskoho kurzu dvoch našich zamestnancov - Márie Kuzmiakovej, ml. a Milana Jenčára, môžeme pravidelne prevádzkovať rehabilitáciu priamo

v našom zariadení. Rozšírením školy o jej dve ďalšie zložky - materskú a praktickú školu, sme vytvorili podmienky pre vzdelávanie 25 detí. Preto by sme chceli zrekonštruovať nevyužívané podkrovia na hlavnej budove školy a tým rozšíriť bezbariérové priestory. Pokúsili sme sa o získanie finančných prostriedkov na rekonštrukciu prostredníctvom Eurofondov. V súčasnosti čakáme na rozhodnutie o schválení, či neschválení našej žiadosti. V tomto roku sa nám po prvýkrát podarilo zorganizovať aj stretnutie zamestnancov pri príležitosti Dňa učiteľov, ktoré sa konalo 6. apríla 2010 v Herľanoch. Pri tejto príležitosti pán riaditeľ vyjadril vďaku za obetavú prácu pomocných vychovávateľiek. Sme vďační Pánu Bohu za všetko dobré, čím našu školu požehnáva.

Deň matiek

Deň matiek je dňom, ktorý si všetci radi pripomínáme a preto sme aj my pre naše ženy - matky v SED Hontianske Moravce pripravili malé posedenie s príjemným programom.

Všetci sme sa na tešili a spoločne zorganizovali nevšedné popoludnie. Obyvatelia nášho domova si pripravili program výstižných básní a piesní. Zapojili sa všetci, ktorí mohli akokoľvek prispieť.

Nezabudol na nás aj náš pán starosta Ing. R. Gabryš, ktorý si našiel čas a prišiel nás pozdraviť s gratuláciou a malým darčekom.

Pozvali sme aj deti zo základnej školy so svojim jarným predstavením „Pasenie husí“. Detský súbor Hrozienka vykúzlil na všetkých tvárach úsmev a u mnohých aj spomienky na detstvo. Deti predniesli básne a zaspievali piesne všetkým matkám tak úprimne, ako len vedeli. A tak sme sa

všetci povzniesli nad bežným i denným i starosťami a aspoň na chvíľu sme boli všetci uvoľnení. Nik nemyslel na choroby a problémy, ale spoločne sme sa tešili z príjemného zážitku.

Po programe bolo spoločné posedenie všetkých – detí aj dospelých. A tak pri sladkej štrúdlí a teplom čaji, ktorých vôňa sa rozliehala navôkol, sa všetci venovali spoločným rozhovorom.

Takéto stretnutia sú vždy pre všetkých príjemné a preto sme sa o túto radosť chceli podeliť so všetkými, ktorí si tieto riadky prečítajú.

Jana Brunauerová, riaditeľka
SED Hontianske Moravce

Mama

Deň matiek je sviatok, ktorý má nielen u nás, ale i vo svete dlhú tradíciu. Je pekné, keď na svoju mamu v tento deň nezabudneme a prejavíme jej úctu a hlbokú vďaku, lásku.

Mama,
ďakujem Ti za lásku, ktorú nám zo srdca dávaš,
ďakujem Ti za múdrosť, ktorú nám odovzdávaš,
ďakujem Ti za silu, ktorou nás chrániš,
ďakujem Ti za každý deň, ktorý rodine daruješ.
Prosím, odpusť mi všetko, čím som Ťa ranila,
Odpusť mi slová nevďačnosti, pohrdania,
a prepáč mi každú slzu, hádku, každý bôľ,
ktorý som Ti spôsobila.

S týmito hlbokými slovami vďaky sa prihovorili našim „matkám“ v zariadení SED Horné Saliby, žiaci zo základných škôl s vyučujúcim jazykom slovenským i maďarským. Žiaci so svojimi učiteľkami prišli do nášho zariadenia, aby prejavili úctu a vďaku a pohladili srdcia našich babičiek peknými básničkami, spevom či tancom. Na koniec vystúpenia žiaci podarovali našim babičkám pekný kvietok, ktorý vlastnoručne vytvorili. Pani učiteľky za všetkých prítomných žiakov zase popriali našim babičkám život plný neopakovateľných okamihov, porozumenia a láskavých objatí.

Ja si dovoľím dodať, aby sa im akákoľvek malá či tajná túžba premenila na veľkú radosť.

Anna Vasasová, sociálna pracovníčka
SED Horné Saliby

Blok „C“ strediska ED v Košeci dostavaný a posvätený

Život v nás i okolo nás je naplnený neustálymi zmenami. Každý deň z Božej milosti niečo pekné aj začína alebo niečo pekné aj končí. Pred dvoma rokmi 6. júla 2008 v rámci slávnostného bohoslužobného zhromaždenia v SED Košeca br. senior Jozef Havrila požehnal obcou darovaný pozemok pod plánovanú stavbu. Následná realizácia výstavby prebehla počas necelých dvoch rokov, čím sme zavŕšili budovateľské úsilie diakonického komplexu SED Košeca. Dokončená moderná budova má kapacitu 20 lôžok určených predovšetkým pre ťažké stavy a diagnózy ľudského utrpenia (sklerosis multiplex, parkinson, alzheimer, coma vigile ...), čím celková kapacita zariadenia je 65 lôžok.

Okrem obytných, prevažne jednoposteľových izieb so sociálnym zariadením sa tu nachádzajú aj kancelárske, skladové, pivničné priestory, ako aj garáže pre tri motorové vozidlá. Nový vzhľad dostalo aj nádvorie s parkovými úpravami a kvetinovou výsadbou. Hodnota dokončeného diela, nerátajúc stovky odpracovaných brigádnických hodín a sponzorsky získaný materiál predstavuje sumu 162.000 EUR (4,9 mil. Sk.) Okrem zahraničných darcov a regionálnych sponzorov v nemalej miere prispeli na dokončenie ako jediný z oslovených ústavných činiteľov predseda SNS Ján Slotá (33.000,-EUR).

Slávnosť posviacky sa konala v Nedeľu Diakonie 16. mája 2010. Aj napriek nepriaznivému počasiu slávnostných služieb Božích sa zúčastnilo

takmer 300 veriacich. Kazateľom bol br. Slavomír Sabol biskup VD ECAV, ktorý v kázni zdôraznil potrebu cirkvi konať praktickú kresťanskú službu - diakoniu. Akt posviacky vykonal br. Jozef Havrila senior TU seniorátu. Liturgiou poslúžili duchovní, emeritný biskup J. Filo, ktorý zároveň aj prekladal z nemčiny, ďalej I. Mikuš, O. Peťkovský, M. Táborský a L. Marcina. Bohoslužobnému zhromaždeniu sa prihovril vzácny hosť zo SRN farár Johannes Hillger, ktorý už 20 rokov je známy nielen košeckému CZ, ale aj Diakonii predovšetkým účinnou pomocou. Organovou hrou poslúžil br. J. Pacek. Spestrením slávnostných služieb Božích bolo vystúpenie zborových spevokolov z Púchova a Súľova. Dojímavú báseň umelecky preniesla L. Juríčková, poddozorkyňa CZ Považská Bystrica. Bohoslužobné zhromaždenie pozdravila aj v mene prítomného predsedu SNS Jána Slotu poslankyňa NR SR Milada Belášová, rodáčka zo susednej Ilavy. Táto šľachetná žena má viac rokov patronát nad našim zariadením a pomáha nám zvládať neblahý dopad diskriminujúceho zákona o sociálnych službách, ktorý nám ako neverejným poskytovateľom veľmi komplikuje život. Starosta obce R. Brtáň vyjadril vďaka vedeniu a personálu SED a prisľúbil ďalšiu spoluprácu. Slávnosti sa zúčastnili aj zástupcovia Ústredia Evanj. Diakonie, Ministerstva kultúry SR, poslanci VÚC Trenčín, starostovia a primátori okolitých obcí. Po skončení slávnostných služieb Božích sa zúčastnení mali možnosť oboznámiť s košeckou diakoniou v rámci dňa otvorených dverí a vymeniť si názory v bratsko-sesterských rozhovoroch pri občerstvení, ktoré pripravil personál SED. Veríme, že tak ako doposiaľ aj v budúcnosti o toto naše zariadenie bude veľký záujem lebo len plná obsadenosť zariadenia a kvalitné, odborným personálom poskytované sociálne služby sú predpokladom pre účinnú praktickú službu cirkvi - Diakoniu.

Lubomír Marcina, diakon
správca SED Košeca

Fašiangová pochôdzka

Kultúrny život v našom zariadení SED Kšinná – Zariadenie pre seniorov a Domov sociálnych služieb, aj počas zimných mesiacov má svoje čaro. Preto naši obyvatelia s radosťou prijímajú akúkoľvek návštevu spojenú s kultúrnym programom. Zvlášť veselo sa pobavia na fašiangy. Keď tohto roku prišli do zariadenia členovia miestnej folklórnej skupiny Bukovina a veľa masiek, celý Domov bol "hore nohami". Pochodili po všetkých izbách a napokon zakotvili v sieni, kde sa vyhrávalo, spievalo i tancovalo. Niektorí obyvatelia zaspievali staré kšinianske piesne v doprovode heligoniek, iní si zase zakrepčili pri rezkých tónoch cimbalovej kapely. A keďže medzi maskami nechýbala ani "doktorka a sestričky", zdravotná pomoc sa podávala ihneď na mieste v podobe kvapiek pravej kšinianskej slivovice.

Každoročný fašiangový sprievod po dedine má svoju pravidelnú zastávku v našom Domove, a tak prispieva veselou náladou k sviatočnej fašiangovej pohode miestnych obyvateľov.

*Jozef Hadvig, riaditeľ
SED Kšinná*

Náš Pán všetky deti ľúbi...

Túto aj niekoľko ďalších piesní sa s radosťou učia detičky v našom opatrovateľskom centre SED Vladimíra Roya v Púchove. Okrem piesní im veľmi zaujímavým, hravým spôsobom rozpráva príbehy o Božej láske naša milá sestra farárka Mgr. Lenka Rišiaňová.

Takým malým prínosom a zároveň aj potešením je aj zloženie si ručičiek pred jedlom, a to nie len v jasličkách, ale aj doma, čo z počiatku možno až udivovalo rodičov, ale teraz sa tešia spolu s nami. Pravidelne každú stredu si robia túto „besiedku“ a veríme, že raz, keď vyrastú aj to im bude prínosom.

Máme veľkú radosť z toho, že už od útleho detstva sa môžu dozvedieť takéto veľké veci, a to bez ohľadu na vierovyznanie ich rodičov, pretože Boh naozaj všetky deti ľúbi, aj nás veľkých.

*Elena Behrová, správkyňa
SED Púchov*

Skúsme to spoločne

Nadácia Orange vyhlásila v roku 2009 grantový program zameraný na zlepšenie kvality života seniorov. Jednou z aktivít a cieľov, ktorú grantový program ponúka je zvyšovanie gramotnosti a zručností v oblasti práce s PC a internetom. Súčasťou tohto projektu sa stalo i naše zariadenie, ktoré v spolupráci so Spojenou školou v Martine, ako predkladateľom projektu, realizuje a koordinuje u nás školenia pre seniorov pomocou mobilnej učebne s názvom „Skúsme to spoločne“. Pomocou mladých realizátorov sa 5 klientov zúčastňuje a vzdeláva na kurze, kde sa snažia „spriatelíť sa s počítačom, osvojiť si základné vedomosti a zručnosti pri práci s počítačom. Stretnutia sú vždy vo štvrtok od druhej hodiny do pol piatej, prvý krát sa klienti stretli 6.5.2010.

Naši klienti sa stretli s touto komunikačnou vymoženosťou po prvý krát. Už po prvom kontakte sa im práca s počítačom zapáčila. Aj keď mladí ľudia jednoduchšie vstrebávajú nové informácie práve v takýchto oblastiach nakoľko sa vyvíjajú s nimi, naši klienti milo prekvapili svojou snahou a šikovnosťou. Aj starší človek potrebuje zlepšovať svoje poznávacie schopnosti a to nie len rutinne opakovať rovnaké aktivity, ale inovovať činnosti a prispôbovať sa novým podnetom, ktoré život prináša.

Monika Glombová, sociálna pracovníčka
SED Sučany

Dobrosrdečné aktivity

SED Svetlo v rámci svojho poslania formou dobrovoľníckych aktivít (nemá vytvorené pracovné miesto pre stáleho zamestnanca) sa snaží poskytovať všestrannú pomoc najmä ľuďom v núdzi. V čase Vianoc v spolupráci s diakonickými subjektmi v rámci Košického seniorátu pripravilo Vianočnú dobrovoľnícku akciu zameranú na poskytnutie ošatenia a jedla pre bezdomovcov a ľuďom v núdzi. Akcia prebehla na území mesta Košíc. Vzhľadom k tomu, že akcia bola pripravená aj v minulých rokoch, vstúpila do povedomia verejnosti a stala sa stabilnou a očakávanou aktivitou.

V rámci spolupráce so školou pre hluchoslepé deti v Červenci sa SED Svetlo výrazne zaangažovalo v príprave projektu pre vytvorenie ďalších priestorov (rekonštrukciou podkrovných priestorov nad hlavnou budovou školy), slúžiacich pre danú školu. Projektovú dokumentáciu v plnej výške uhradilo stredisko Svetlo. Taktiež sa SED Svetlo v tejto dobe sústreďuje na nutnú obnovu čističky odpadových vôd areálu, ktorý slúži pre potreby školy a letných táborov.

Spoluprácou školy pre hluchoslepé deti, SED Svetlo a Cirkevného zboru ECAV Opiná prebiehajú spoločné brigády, ktorých cieľom je úprava priestorov okolia školy a prístupu k novým priestorom praktickej školy.

Radoslav Grega
ev. farár CZ Opiná

Stretnutie „U Priateľov“ v čajovni

Dostala som milé pozvanie z chránenej dielne "U Priateľov" v Trnave na besedu s prof. MUDr. Ladislavom Šoltésom, DrSc., Dr.h.c. *Zviditeľňovanie Slovenska v rozvojových krajinách*. Som študentkou Vysokej školy zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, fakulta zdravotníctva a sociálnej práce sv. Ladislava v Nových Zámkoch.

Beseda a posedenie s takým významným človekom ako je pán profesor, je vždy veľmi vzrušujúca a zaujímavá. Plná očakávaní som vstúpila do priestorov kaviarničky, cukrárne a čajovne „U Priateľov“, ktorú prevádzkuje Stredisko evanjelickej diakonie v Trnave. Priznám sa, bola som zvedavá na čajovňu, ktorá je chránenou dielnou. Prostredie, personál splnili moje očakávania kaviarničky rodinného typu, čo v dnešnej dobe veľmi chýba. Ovzdušie bolo veľmi priateľské, chvíľami až vrúcne. Pán profesor nám začal zanielene rozprávať. Vždy ma to omráči, aký velikán je medzi nami. Beseda v priateľskom duchu sa podľa mňa veľmi vydarila, a mala ešte jednu zaujímavosť, ktorú musím spomenúť. Boli tam nielen pracovníci chránenej dielne, ale aj klienti Domova sociálnych služieb s denným pobytom pre mladých dospelých. Na moje počudovanie, pretože som študentkou sociálnej práce a tak trochu po teoretickej stránke poznám týchto ľudí, ma prekvapila milota a bezprostrednosť ľudí, ktorí sa od nás odlišujú. Tak ako spomína Rogers: „Každý človek je jedinečný. Treba s ním jednať partnersky, máme sa učiť od našich klientov.“ Posedenie v takom príjemnom prostredí mi dalo veľmi veľa, lebo až teraz som pochopila tieto myšlienky, ktoré by si mal človek uvedomovať každý deň. Priateľstvo, úcta, porozumenie, láska

k blížnemu sú podstatné veci na ktoré často zabúdame. Ďakujem p. Mgr. Jozefovi Šustekovi vedúcemu toho zariadenia, za posedenie, besedy a zároveň dúfam, že budú v tejto kaviarničke podobné podujatia veľmi časté. Potrebujeme to my budúci sociálni pracovníci, ale aj ľudia, ktorí sa od nás líšia.

Veľká vďaka za krásne prežité popoludnie a teším sa na ďalšie stretnutia.

Katarína Árvová
študentka VŠ

Organizované projekty

SED Dom na polceste Veľký Slavkov v rámci starostlivosti o mladých dospelých (prevažne odchovancov z detských domovov) realizuje v roku 2010 dva zaujímavé projekty.

Prvý projekt s názvom *Dobrovoľník v akcii!*, finančne podporila Nadácia pre deti Slovenska a jeho cieľom je ponúknuť jednotlivým evanjelickým mládežiam možnosť prakticky si vyskúšať, čo to znamená poslúžiť, resp. pomôcť iným mladým ľuďom. V januári sme teda zorganizovali stretnutie tímov, ktoré prejavili záujem zapojiť sa do projektu. Zúčastnili sa ho mladí z Prešova, Košíc a Rankoviec. Na stretnutí sme im predstavili prácu nášho strediska, voviedli ich do problematiky ohrozených mladých ľudí a motivovali k tomu, aby ako tím prišli medzi našich chalanov a prežili s nimi pár dní. Výsledkom toho sú dva doteraz zorganizované

víkendy dobrovoľníkov z Prešova a Rankoviec, ktorí v marci a apríli prišli medzi našich chalanov, nadviazali s nimi nové vzťahy, rozprávali sa s nimi a prežili spolu požehnaný čas.

Druhý projekt podporený Nadáciou SPP sa nesie v znamení vzdelávania pracovníkov a dobrovoľníkov strediska. V rámci neho sme zorganizovali už dva školiace víkendy, ktoré boli zamerané na hlbšie poznanie našich klientov a to cez prednášky na témy: Kto je náš klient, Ako fungujeme ako zariadenie, Porozumenie správania klientov, Poznanie morálneho a sociálneho vývoja dieťaťa.

*Vladimír Maťaš, projektový manažér
SED Veľký Slavkov*

Šikovné a ochotné ruky

Dlhé zimné dni sú už dávno za nami a možno si už s pribúdajúcimi slnečnými lúčmi a príjemným teplým počasím ani nespomenieme, ako nám zima ubehla, ako sme trávili svoj čas. Klientky SED Vranov nad Topľou nielen v zimnom období, ale počas celého roka v zariadení DSS a Dennom stacionári svoj čas v rámci voľnočasových aktivít a terapie trávia vo veľkej miere pri ručných prácach. Už dlhšiu dobu sa zapájame do aktivít organizácie Misia na Níle. Zasielame im ručne pletené vlnené výrobky. Ide najmä o prikrývky. Ide o „mravenčiu prácu“, keďže ručné práce sú časovo náročné a chce to veľmi veľa obetavosti a trpezlivosti. Nič však neodrádza naše klientky, aby s láskou pripravovali tieto výrobky pre iných, v snahe prispieť svojim dielom k celosvetovej pomoci. Nemôžeme opomenúť ani mužské zastúpenie nášho kolektívu, keďže oni tiež prispievajú ku konečnému dielu – pomáhajú napr. pri spracovávaní potrebnej vlny a vôbec ich podiel je už len v tom, že vytvárajú pohodovú atmosféru v kolektíve a pri družných rozhovoroch práce rýchlejšie ubiehajú. V týchto jarných dňoch „šikovné ruky“ pracujú o to usilovnejšie, že sa chystáme prezentovať SED Vranov nad Topľou našimi výrobkami aj v rámci pripravovanej Žilinskej synody, ktorá sa uskutoční 1. júlový týždeň tohto roku. To je pre naše klientky takou inšpiráciou a motiváciou, že z ich rúk vychádzajú nádherné výrobky, ktoré dúfame budú milým prekvapením a potešia všetkých prítomných. Sme Bohu vďační za všetkých klientov, ktorí tvoria srdce SED Vranov nad Topľou a tešia sa na každú chvíľu strávenú v kruhu svojich priateľov.

*Milada Kachmanová, riaditeľka
SED Vranov nad Topľou*

Pozvánka na 2. Evanjelicke cirkevné dni a Dištriktuálne dni Východného dištriktu

Milí bratia a sestry,

srdečne Vás pozývame na duchovné akcie počas dovolenkových letných dní.

V Žiline v rámci Žilinskej synody sa na vás tešíme v dňoch 2.- 3. júla 2010 na Tržnici duchovných možností na Mariánskom námestí, kde Vám vo svojom stánku poskytneme informácie o činnosti organizácie ED, poskytneme odborné poradenstvo ku poskytovaným sociálnym službám a ich dostupnosti.

Zároveň Vás pozývame na Dištriktuálne dni do Liptovského Mikuláša v dňoch 27. – 29. augusta 2010. Okrem dopoludňajšieho semináru máme pre vás pripravený aj stánok, v ktorom okrem prezentačných materiálov ponúkame aj poradenstvo.

Prežite v našej spoločnosti duchovné leto...

Na stretnutie s vami sa teší

Evanjelickej diakonie

Avízo Diakonia.sk

Diakonia.sk .... tak sa volá časopis Evanjelickej diakonie ECAV na Slovensku, ktorý prináša informácie o službách, projektoch a programoch, ktoré poskytujeme.

Ako sa k nemu môžete dostať ?

Buď si ho objednáte na našej adrese:

Evanjelickej diakonie ECAV na Slovensku, P.O.BOX 82, 814 99 Bratislava

Na telefonickom čísle:

02/ 5441 7498

E-mailom na internetovej adrese:

diakonia@diakonia.sk.

A koľko zaň zaplatíte?

Časopis vám poskytneme bezplatne...

Prajeme Vám požehnané chvíle nad stránkami časopisu Evanjelickej diakonie

Ústredie ED

Oknam o štruktúre vlastníckych vzťahov v zmysle §6, ods. 3, zákona 167/2008 Z.z.:

Evanjelickej diakonie ECAV na Slovensku (ďalej iba ED ECAV) so sídlom Palisády 46, 811 06 Bratislava je účelové zariadenie s právnou subjektivitou Evanjelickej cirkvi a.v. na Slovensku so sídlom Palisády 46, 811 06 Bratislava zriadené v zmysle zákona 308/1991 Zb. ED ECAV nemá žiadne podiely na hlasových právach alebo základnom imaní vysielať.

Diakonia.sk

Časopis Evanjelickej diakonie ECAV na Slovensku. Vydáva Evanjelickej diakonie ECAV na Slovensku. Šéfredaktor Ing. Ján Huba. Evanjelickej diakonie ECAV na Slovensku, Palisády 46, 811 06 Bratislava. E - mail: diakonia@diakonia.sk, Http:www.diakonia.sk, 02/5441 7498. Vychádza 4x ročne. Registračné číslo: 3640/09. Tlač:PACE print,s.r.o. Časopis je bezplatný. Jeho vydávanie môžete podporiť formou Tlačového fondu ED, na číslo účtu: 584759183/7500 ČSOB, a.s. Bratislava, Variabilný symbol 8811. Príspevky a fotografie do časopisu zasielajte na poštovú adresu: Evanjelickej diakonie ECAV na Slovensku, P. O. Box 82, 814 99 Bratislava, alebo e-mailom: media@diakonia.sk

6 - 12 ročný - STREDA / PIATOK 13:00 - 17:00 13 - 18 ročný - UTOROK / ŠTVRTOK 14:00 - 18:00

FACEBOOK KROK

chvíle pri kalčete

práca s farbou na sklo

odreagovanie pri biliarde

KROK

BEZPLATNÉ CENTRUM PRE DETI A MLÁDEŽ

z našej dielne

voľné chvíle s úsmevom
chvíľky štúdia

